

ЕКОНОМІЧНА ІСТОРІЯ вивчає еволюцію та зміну основних соціально-економічних систем, видів господарської діяльності найважливіших напрямків економічної політики, переважно на прикладах країн Західної Європи, США, України.

Пререквізити: вивчення дисципліни базується на знаннях рівня повної загальної середньої освіти.

Обсяг: 6 кредитів

Мова викладання: українська

Форма викладання: очна, заочна, дистанційна

Форма поточного контролю: виконання індивідуального завдання – 0-20 балів; усні відповіді на практичних та тестування – 0-5 балів (протягом семестру 50 балів); опрацювання опорного конспекту – 0-10 балів, контрольна робота – 0-20 балів.

Форми підсумкового контролю: письмовий екзамен – 100 балів (в т.ч. три теоретичні питання – по 25 балів, тест – 5 балів, вправа – 20 балів)

Політика академічної доброчесності:

<https://knute.edu.ua/file/MTEyNDI=/f78c64a74cbbe5b4238729782d707efa.pdf>

Основні джерела:

1. *Економічна історія України і світу : підручник / за ред. Б. Д. Лановика. – [8-е вид., переробл. і доп.]. – К. : Вікар, 2006. – 495 с.¹*
2. *Історія економіки та економічної думки: ХХ – початок ХХІ ст. : навч. посіб. / В. В. Козюк [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. – К. : Знання, 2011. – 582 с.*
3. *Юхименко П. І. Економічна історія: підручник / П. І. Юхименко, П. М. Леоненко. – К. : Знання-Прес, 2008. – 567 с.*
4. *Чорна Л.О., Андрущенко Н.О., Ніколаєць К.М., Хрустальова В.В. Історія економіки та економічної думки: Навчальний посібник.-Вінниця. Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2015- 324 с.*
5. *Якобчук, В.П. Історія економіки та економічної думки: навч. посібник/ В.П. Якобчук, Ю.В. Богоявленська, С.В. Тищенко. — Київ : Центр учбової літ., 2019. — 476 с.*

Викладач:

Хрустальова Вікторія Вікторівна,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічної теорії
та конкурентної політики

e-mail: v.khrustalova@knute.edu.ua

Тел.: (044) 531-49-87

Адреса: Київ, вул. Кіото, 19, ауд. А-432

¹ Позначені видання курсивом є у бібліотеці КНТЕУ

Тема 1. Предмет, метод та завдання курсу економічної історії

Зародження та основні етапи розвитку економічної історії як науки. Предмет та функції економічної історії. Методологія науки та методи історико-економічного аналізу. Критерії та підходи до періодизації економічної історії.

Тема 2. Теоретичні підходи до еволюції ринкової економіки, її форм та інститутів

Економічні фактори та мотиви розвитку ринкової економіки, які висвітлені у роботі Дж. Хікса "Теорія економічної історії". Моделі неринкової економіки у контексті інституціонального підходу. Дж. Хікс про виникнення та розвиток торгової економіки. Теорії еволюційно-прогресивістської парадигми, які висвітлені у працях: Ф. Ліста, Б. Гільдебранта, Г. Шмоллера, К. Бюхера, М. Костомарова, М. Грушевського, В. Винниченка, М. Драгоманова, І. Франка, М. Ковалевського, У. Ростоу, Р. Арона, Д. Белла, О. Тоффлера. Соціально-інституціональні технократичні концепції, які висвітлені у працях: У. Ростоу, Р. Арон, Д. Белл, Дж. Гелбрейт, Е. Тоффлер, З. Бжежинський. Концепції постіндустріалізму. Суспільство знань. Цивілізаційний підхід (П.Т. де Шарден, А.Дж. Тойнбі, К. Ясперс). Концепція «осьового часу» К. Ясперса. Модерністська парадигма аналізу суспільного розвитку (С. Блек, Д. Лернер, Ш. Ейзенштадт, С. Хантінгтон).

Тема 3. Господарський розвиток первісної доби та Стародавніх цивілізацій

Первісний лад - відправна точка економічного розвитку всіх народів. Перехід від привласнюючого господарства до відтворюючого. Розпад первіснообщинного ладу та перехід до різних економічних структур класового суспільства. Форми рабовласництва в країнах Стародавнього Сходу та античного світу. Економічний розвиток країн Стародавнього Сходу. Економіка країн античного світу. Криза рабовласницького ладу, її причини. Колонат.

Тема 4. Економічний розвиток в добу середньовіччя (V-XV ст.)

Генезис та етапи розвитку феодалізму в Західній Європі. Економічний розвиток Франкської держави. Характерні риси феодальної економіки. Економічний розвиток Франції, Англії та Німеччини в XI-XV ст. Феодальне місто та його роль в економічному житті середньовічної Європи. Фактори розвитку і піднесення міст Західної Європи в XI-XV ст. Розвиток міського ремесла та торгівлі. Особливості європейської торгівлі в середні віки, основні торгові шляхи та райони.

Тема 5. Господарство українських земель у добу Середньовіччя (V-XV ст.)

Феодальне землеволодіння та еволюція соціальної структури населення Київської Русі. Розвиток міст та міського ремесла. Форми внутрішньої та зовнішньої торгівлі Київської Русі. Закріпачення селянства та початок формування фільваркової системи в польсько-литовській період.

Тема 6. Формування передумов становлення і розвиток індустріального господарства країнах Європи та США (XVI-XVIII ст.)

Великі географічні відкриття, їх соціально-економічні причини та наслідки. Зародження індустріального суспільства у країнах Західної Європи в XVI ст., значення буржуазних революцій XVI-XVIII ст. Особливості мануфактурного періоду в розвитку промисловості у країнах Західної Європи, США. Аграрний переворот у XVI-XVIII ст. в Англії та розвиток сільського господарства у країнах Західної Європи. Формування та розвиток внутрішніх національних і світового ринків (політики протекціонізму та меркантилізму).

Тема 7. Економічний розвиток України в період зародження індустріального суспільства (XVI-XVIII ст.)

Аграрні відносини в Україні у XVI- першій половині XVII ст. Економічний зміст і соціальні наслідки визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького. Аграрна політика Б.Хмельницького. Розвиток міського ремесла і економіки

міст. Особливості мануфактурного періоду української промисловості (порівняльний аналіз). Торгівля та становлення загальноукраїнського ринку.

Тема 8. Промислова революція в найбільш розвинутих країнах Західної Європи та США у XIX ст.

Суть промислового перевороту та його наслідки. Передумови промислового перевороту. Значення промислового перевороту у становленні капіталістичного господарства. Передумови, етапи та наслідки промислового перевороту в Англії. Особливості промислового перевороту у Франції та його етапи. Промисловий переворот у США, його особливості. Промисловий переворот у Німеччині, його особливості. Особливості індустріалізації у Великобританії, Німеччині, Франції та США. Два напрями розвитку (революційний та еволюційний) сільського господарства США, Японії та Європейських країн.

Тема 9. Економічний розвиток провідних країн світу наприкінці XIX - початку XX ст.

Перехід від вільної конкуренції до монополій. Нові тенденції структурі економіки провідних країн світу. Причини промислового піднесення Німеччини. Втрата Англією промислової гегемонії. Причини економічного відставання Франції. Економічний піднесення в США в останній третині XIX ст. та його причини. Становлення капіталістичної економіки Японії.

Тема 10. Особливості розвитку ринкового господарства в Україні у XIX-поч. XX ст.

Передумови, основні етапи та наслідки промислового перевороту в Україні. Індустріалізація України, та її наслідки. Еволюція сільського господарства, економічні та соціальні наслідки аграрних реформ 1848-1861 рр. Столипінська аграрна реформа та її прогресивне значення. Розширення внутрішнього ринку. Розвиток торгівлі. Передумови виникнення української кооперації, види та найважливіші напрями її діяльності. Головні форми організації внутрішньої торгівлі в Україні.

Тема 11. Господарство провідних країн світу у роки Першої світової війни та міжвоєнний період (1914 – 1939-х рр.)

Вплив першої світової війни на економіку країн Західної Європи. США та Японії. Подолання економічних наслідків першої світової війни та стабілізація господарства західних країн. Уповільнення економічного розвитку провідних індустриальних країн Європи. Світова економічна криза 1929-1933 рр. Реформи адміністрації Ф.Д. Рузвельта («новий курс»), їх підсумки та значення. Економічний розвиток Німеччини в період між світовими війнами (план Ч.Дауеса та О.Юнга). Економічний розвиток Японії в 1919-1939 рр. Уповільнення темпів економічного розвитку Англії в міжвоєнний період. План економії англійського банкіра Дж.Мея. Характерні риси економічного розвитку Франції (1919-1939 рр.).

Тема 12. Економіка України у роки Першої світової війни та міжвоєнний період (1914-1939 рр.)

Народне господарство України під час першої світової та громадянської воєн (1914-1920 рр.). Економічні програми національних урядів України. Економічний розвиток західноукраїнських земель у 20-30 рр. Становлення радянської системи господарювання (1917-1921 рр.). Політика «воєнного комунізму» та її реалізація в Україні, її наслідки. Нова економічна політика і відбудова народного господарства України у 1920-х роках. Етапи та проблеми грошової реформи 1922-1924 рр. Побудова соціалістичної економіки. Народне господарство УРСР у другій половині 1930-х років. Індустріалізація та колективізація: позитивні та негативні наслідки. Економічне становище західноукраїнських земель у міжвоєнний період.

Тема 13. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства у II половині XX ст.

Економічний розвиток країн світу у роки Другої світової війни. Наслідки Другої світової війни у країнах Західної Європи, США та Японії. Післявоєнне відновлення економіки Північної Америки, Франції, Великобританії та Японії. Економічна програма Л. Ерхарда в ФРН, Економічна політика голлізму у Франції, “Зворотній курс” Дж. Доджа і К.Шоупа в Японії. Етапи господарського реформування в зарубіжних країнах. «Рейганоміка» та її результати. Економічні реформи уряду М.Тетчер.

Тема 14. Післявоєнне відновлення господарства України у 40-х-60-х роках XX ст.

Господарство України в роки Другої світової війни. Економічні наслідки другої світової війни в Україні. Післявоєнна відбудова і розвиток господарства 1946-1950 рр.: промисловість, сільське господарство, фінансово-грошова система, соціальна політика. Голод 1946-1947 років. Розвиток національної економіки у 1950-1960 рр. Економічні експерименти М.С.Хрущова в Україні та їх вплив на стан господарства. «Хрущовська відлига»: економічні та суспільно-політичні реформи. Перша пол. 60-х років нарощування виробничих потужностей в промисловості. Початок 1960-х рр. ознаки уповільнення та стагнації економіки. Економічна реформа 1965 р.

Тема 15. Криза радянської тоталітарної системи 1971-1991 роках

Причини і форми застійних явищ в економічному житті 70-х – першої половини 80-х рр. Промисловий та аграрний розвиток України у 70-80-х роках. Панування екстенсивного (затратного) типу економічного розвитку. Економічна політика пришвидшення соціально-економічного розвитку (1985 р). Програма радикальної реформи управління економікою (1987 р.). Новий етап перебудови (жовтень 1990-серпень 1991рр.). Перехід до регульованої державою ринкової економіки.

Тема 16. Світове господарство у системі глобальної економіки наприкінці XX – початку XXI ст.

Особливості НТР кінця XX ст. – початку XXI ст. та її вплив на світове та національні господарства. Становлення постіндустріального суспільства та формування постіндустріальної сервісно-інформаційної економіки. Основні тенденції розвитку світового господарства в умовах глобалізації. Розвиток інтеграційних процесів. Транснаціоналізація світової економіки. Економічний розвиток провідних країн світу на початку XXI ст. Якісні зміни в економіці і політиці у світі на початку III тисячоліття. Становлення нової європейської цивілізації. Розширення ЄС та виникнення глобальної цивілізаційної суперсистеми. Реформування господарського механізму в країнах Східної Європи. Нові індустріальні країни, стратегія їх економічних програм.

Тема 17. Економіка незалежної України наприкінці XX – початку XXI ст.

Проголошення державного суверенітету та створення передумов формування національної економіки. Оцінка наслідків встановлення економічної незалежності. Проблеми та труднощі економічного розвитку України в умовах незалежності. Здобутки та прорахунки урядів в економічній політиці в другій половині 90-х рр. XX ст. Національні особливості, масштаби та темпи трансформації командно-адміністративної економічної системи в соціально-ринкову. Стабілізаційні процеси та головні засади української економічної перспективи. Сучасний стан економічного розвитку. Структурні зрушення в національному господарстві на поч. XXI ст. Зміна пріоритетів у зовнішній політиці України у другому десятилітті XXI ст. Національні економічні інтереси України в глобальному конкурентному середовищі.

Детальніше див. Програму та робочу програму дисципліни:
<http://ldn.knute.edu.ua/course/view.php?id=1685>